

# Remonstrantse Gemeente Rotterdam

## Oudejaarsavond

### 31 december 2022

*Tjaard Barnard*

*Met muzikale medewerking van:*

*Jos van der Kooy (orgel)*

*Jan Willem van der Kamp (viool)*

*Richard Gutteling (fluit)*

Thema: maak u geen zorgen

**Welkom en aansteken van de kaars door lid van de kerkenraad**

**Muziek (Jos, Richard en Jan Willem)**

*(Gemeente gaat staan)*


**Aanvangslied 238, Bundel ten dienste van de Remonstrantse Broederschap 1943**  
**Uren, dagen, maanden, jaren**

**Votum en groet**

Onze hulp is in de naam van de Heer  
die hemel en aarde gemaakt heeft  
die trouw houdt tot in eeuwigheid  
en die niet loslaat het werk van zijn handen.

Genade zij u en vrede  
van God onze Vader  
en van Jezus Christus, de Heer.  
Amen.

**Antwoordlied Tot U, Heer, is ons hart gericht**



Tot U, Heer, is ons hart gericht.  
Hier zijn wij open voor uw licht.  
Gij geeft ons kracht tot stilte en strijd.  
Kom tot ons, Eeuw'ge, in de tijd. A-men

*(Gemeente gaat zitten)*

**Inleiding**

Vanmorgen is mijn goede collega Benedictus overleden. Opvallend vond ik hoe van de week, toen bekend werd gemaakt dat hij ernstig ziek was, op het internet, op Facebook in het bijzonder, allerlei negatieve connotaties boven kwamen.

Voor mijn gevoel was hij een groot theoloog die op zijn manier een wereldkerk geleid heeft.

Een man die op de plek waar hij gesteld werd, naar zijn inzicht, geprobeerd heeft de kerk verder te brengen. Een wijs man, die op tijd gestopt is.

Een mens die overleden is, bij wie het past om toch even stil te blijven staan.

### **Inleidende Bijbellezing Psalm 90**

90 1 Een gebed van Mozes, de profeet.

Heer, bij u zijn we veilig,  
elke generatie weer.

2 God, u bent er altijd geweest.

U was er eerder dan de bergen,  
al voordat de aarde bestond.

U was er al voordat alles begon,  
en u zult er altijd zijn.

Ons leven gaat snel voorbij

3 U laat de mensen sterven,  
u laat ze weer tot stof vergaan.

4 Voor u is duizend jaar niet meer dan één dag,  
niet meer dan vandaag of gisteren,  
of een paar uur in de nacht.

5-6 U maakt zomaar een eind aan ons leven.

Het gaat zo snel voorbij als een droom.

Het is net als gras dat verdwijnt.

Het gras komt 's morgens op.

Het groeit en bloeit,  
maar 's avonds verdort het.

7 Wij sterven door uw woede,  
we verdwijnen omdat u boos op ons bent.

8 U ziet alles wat we verkeerd doen,  
u kent onze diepste geheimen.

9 Door uw woede komt er een eind aan ons leven,  
het gaat voorbij als een zucht.

10 Ons leven duurt maar zeventig jaar,  
of tachtig jaar als we sterk zijn.

En alles wat we doen, is moeilijk en zwaar.

Het leven is zo voorbij,  
en dan zijn we verdwenen.

11 Wij begrijpen niet hoe groot uw woede is,  
daarom hebben we nooit genoeg eerbied voor u.

12 Leer ons blij te zijn met elke dag,  
zodat we wijze mensen worden.

Heer, heb medelijden met ons

13 Kom weer bij ons, Heer.

Heb medelijden met ons,  
laat ons niet langer wachten.

14 Laat ons elke ochtend uw liefde zien!

Dan zullen we voor u juichen en zingen,  
elke dag weer.  
15 U hebt ons veel laten lijden.  
Geef ons nu veel vreugde,  
zodat we al die ellendige jaren vergeten.  
16 Laat ons weer zien wat u voor ons doet,  
laat onze kinderen zien hoe machtig u bent.  
17 Heer, onze God, laat ons zien hoe goed u bent.  
Help ons bij wat we doen,  
ja, help ons bij alles wat we doen!

### **Gebed**

Eeuwige God,

Op deze laatste avond van het jaar komen we samen in uw huis.  
We staan stil bij wat er het afgelopen jaar gebeurd is. Het leven bracht ons vreugdevolle dingen, maar ook heel verdrietige zaken. We kregen nieuwe kansen, maar er zijn ons ook mensen ontvallen. We kijken terneergeslagen om.  
Geef het ons om alles wat ons overkomt bij u neer te leggen. U te bidden, in wat ons ter harte gaat. Het geloof in u te betrekken op ons bestaan van alle dag.  
Wij zijn niet de eersten die geloven. Wij hoeven het niet uit te vinden. Wij horen bij de oneindige stroom van geloven die u aanriepen. Mensen die u zochten op hun pad, die zich lieten leiden door uw woord.  
Geef het ons, om ook voor ons zo in ons bestaan aanwezig te zijn. Om ons in vertrouwen aan te laten sluiten bij die stoet van pelgrims door de tijd, waarin ook wij niet de laatsten zullen zijn.  
Willen ons blijven dragen, o God. Zonder u kunnen we niet.  
Amen.

### **Lied 90a: 1, 2, 3 en 6 O God die droeg ons voorgeslacht**

#### **Bijbellezing Matteus 6: 25-34**

25 Luister naar mijn woorden: Maak je geen zorgen over eten en drinken. Want je leven is veel belangrijker dan eten en drinken. En maak je geen zorgen over kleren. Want je lichaam is veel belangrijker dan kleren. 26 Kijk eens naar de vogels in de lucht. Ze werken niet op het land en ze bewaren geen graan in een schuur. Jullie Vader in de hemel geeft ze te eten. En jullie zijn voor hem veel belangrijker dan de vogels. 27 Maak je dus geen zorgen. Dat heeft geen zin, je blijft er geen dag langer door leven. 28-29 Maak je geen zorgen over kleding. Kijk eens naar de bloemen die groeien in het veld. Ze werken niet en ze maken geen kleren. Toch zijn ze prachtig. Ja, zelfs nog mooier dan koning Salomo in zijn mooiste kleren. 30 Het gras dat vandaag op het veld staat, wordt morgen gebruikt om een vuur te maken. En toch versiert God het gras met prachtige bloemen. Dan zal God zeker voor jullie zorgen! Waarom vertrouwen jullie dan niet op hem?  
31 Maak je dus geen zorgen. Zeg niet: 'Hoe komen we aan eten?' of: 'Hoe komen we aan drinken?' of: 'Hoe komen we aan kleren?' 32 Met die dingen houden de mensen zich bezig die God niet kennen. Je Vader in de hemel weet echt wel dat je al die dingen nodig hebt. 33 Houd je bezig met Gods nieuwe wereld en doe wat God van je vraagt. Dan zal God je al die andere dingen ook geven. 34 Maak je geen zorgen over morgen. Bewaar die zorgen maar voor morgen. Je hebt het al moeilijk genoeg met vandaag.

## Lied 910 Soms groet een licht van vreugde

### Preek

Laat ik het maar toegeven, beste mensen, bij zo'n oudejaarsdienst heb ik altijd de neiging om het wat zwaar aan te zetten. Het einde van het jaar noopt natuurlijk ook tot wat sombere beschouwingen. Wie van ons zou niet achter zich kijken en dan zien we achter ons hebben gelaten? Stilstaan bij wie niet meer bij ons is?

En ook het afgelopen jaar is natuurlijk best ingewikkeld geweest. Voor het eerst in decennia werden we weer geconfronteerd met oorlog in Europa. Het voelde als erg dichtbij. En waar we jarenlang vertrouwd hadden op de nieuwe vrede die na de val van het IJzeren Gordijn aan leek te breken, bevonden we ons dit jaar opeens weer in een koude oorlog, waarbij de oude leerstukken van afschrikking door kernwapens weer uit de kast zijn gehaald. Inmiddels is de zorg weer wat verminderd, maar in het voorjaar voelden velen de schrik van de Derde Wereldoorlog weer in zich.

Alle reden dus voor zwaarmoedigheid.

Zwaar maken zou ook kunnen door vanavond vooral wat meer in de filosofie te duiken. Dan zou u nu allerlei beschouwingen kunnen krijgen over tijd en eeuwigheid. Een van de centrale thema's uit het geloof. Wij mensen leven in de tijdelijkheid. Denk nog even aan de woorden uit Psalm 90. Heel even nog en de tijd breekt spoedig aan dat we niet meer bestaan. In dat tijdelijke bestaan, waarbij naar het woord van een andere Psalmist de bloem even bloeit, maar waarbij deze kort daarna verdwenen is en de plaats waar de bloem stond niet meer te vinden is, reiken mensen naar de eeuwigheid. Naar een ons allen omvattende werkelijkheid die geen begin en geen einde kent. De werkelijkheid - die we natuurlijk helemaal niet kunnen kennen - waarin we God vooronderstellen.

Geloven doet zich voor op het raakpunt van tijd en eeuwigheid. Ons bestaan gaat voorbij, maar het wordt gedragen in dat ene punt, waar het goddelijke ons raakt. Het is zoals we wekelijks zingen in ons bekende antwoordlied:

*Tot u, Heer, is ons hart gericht.*

*Hier zijn wij, open voor uw licht.*

*Gij geeft ons kracht tot stilt' en strijd.*

*Kom tot ons, Eeuw'ge, in de tijd.*

Maar ook bij dit zware, filosofische punt wil ik niet te lang stilstaan. Niet omdat het niet de moeite waard zou zijn, maar omdat ik vanavond een andere insteek wil kiezen. Het nieuwe jaar gaat beginnen. De vraag die we ons allen, met Wim Kan, stellen is: Waar gaan we, in het nieuwe jaar naar toe?

Het is een vraag die in tijden van onzekerheid prangender klinkt dan anders. De wereldvrede blijft op het spel staan. De economie loopt slecht. Energiearmoede zal

misschien niet iedere kerkganger bij ons in grote nood brengen, maar laten we eerlijk zijn, het begint allemaal wel wat ongemakkelijk te voelen. En dan hoef je nog niets eens in een stacaravan te bivakkeren, zoals wij dat nu doen. Laten we eerlijk zijn: het is allemaal best onzeker.

Daarbij komen natuurlijk ook nog de vragen die we ieder persoonlijk stellen. We worden ouder. De gezondheid is niet meer vanzelfsprekend. Hoe moet dat nu allemaal, in een tijd waarin de zorg steeds kariger lijkt te worden. Nee, alle reden om zorgen te maken.

Het zijn bekommernissen die misschien niet dagelijks op onze schouders rusten, maar die ons met regelmaat toch bezig houden. Ze terzijde schuiven gaat niet gemakkelijk. Ze zijn er.

Vanuit onze kijk op de christelijke traditie waarin we staan, hebben we geen gemakkelijke antwoorden. Aan de ene kant hoeven we het niet allemaal zelf te doen, aan de andere kant, geloven we er ook niet in dat God onze problemen voor ons oplost. Voor ons geen: stil maar, wacht maar, alles wordt nieuw. Maar ook geen plat materialisme, waarin we alle wezenlijke vragen hebben weggewoven door vooral te hopen op tijden waarin het lang goed gaat en de zorgen ver van ons weg houden of ontkennen.

Ons geloof geeft geen eenvoudige antwoorden, terwijl het toch wel degelijk een rol speelt. Ook als het leven moeilijk wordt, als het leven lastig is. Als we het allemaal niet meer onder controle lijken te hebben en het ook niet meer onder controle krijgen. Wat doen we als de levensstormen over ons heen razen en we soms niet weten waar we het moeten zoeken?

Het antwoord dat we de oplossing in geloof moeten zoeken of dat we meer zouden moeten bidden, dat voldoet voor ons niet. Zelf voelen we ons verantwoordelijk. Zelf zullen we onze, soms moeilijke besluiten, moeten nemen.

Toch is ons geloof ook niet zonder betekenis. Meer dan je zou verwachten spreek ik mensen binnen en rond de gemeente die zich in hun leven gedragen hebben geweten. Misschien niet direct op het moment zelf, waarop het moeilijk was, maar meestal wel achteraf. Mensen die om zich heen steun zagen, die ze kregen van mensenhanden. Maar die daar ook Gods hand achter herkenden. Mensen die zich na afloop gedragen wisten. Die, toen ze op de bodem van de put zaten, wisten dat de weg alleen maar omhoog was. Die ondanks alles, door alles heen, wisten dat er iets om iemand om hen heen was. Iets wat kracht gaf om verder te gaan. Of om los te laten, als er iemand zou gaan overlijden.

Dit zijn allemaal heel gevoelige zaken. Het zijn tere werkelijkheden, die we soms wel zo beleven, maar als we ze echt proberen te begrijpen, letterlijk ernaar grijpen, dan verdwijnt het als een zeepbel die uiteenspat of die zich ontsnapt aan onze vingers en wegwaait.

En hier raken we het grootste probleem van het geloof, zoals we er vaak mee bezig zijn. We hebben de neiging om er heel rationeel mee bezig te zijn. Om te denken dat we alles kunnen vatten. Dat dingen duidelijker worden, door er over te filosoferen. Dat we werkelijk inzicht kunnen krijgen.

En dat terwijl werkelijk inzicht in de dingen die er echt toe doen, zo moeilijk of zo vaak onmogelijk is. Wie kent zichzelf zo goed, dat hij of zo niet voor verrassingen staat: had ik dit ook in me. En zo geldt het ook voor de meest nabije mensen om je heen.

Geloof willen we vaak kunnen vastgrijpen, maar meestal is het meer iets wat ons overkomt. Een emotie. Een gevoel. Soms ook een zekerheid, waar we ons soms voor schamen.

We komen pas verder als we dat allemaal durven los te laten. Als we ons gevoel werkelijk de ruimte geven, die erbij past. Zo doe je dat ook, als je het aandurft om een nieuwe levensrelatie met iemand te beginnen. Wie zich rationeel blijft afvragen of je bij elkaar past, zal alleen achterblijven. Wie de sprong waagt, komt verder.

Zo is het ook met het geloof. Zolang we afvragen of we alles voor onze rekening kunnen nemen, zullen we niet verder komen.

De bijbelteksten en de liederen van vandaag vertellen allemaal over zo'n sprong. Een sprong tussen verstand en gevoel. Tussen veilige ratio en durven. Tussen onzekerheid en vertrouwen.

Psalm 90 plaatst onze onzekere tijdelijkheid in het licht van Gods eeuwigheid. Jezus spreekt in de Bergrede over de schoonheid van de schepping en de zorgeloosheid van de vogels en de bloemen. Kijk eens hoe mooi ze zijn, misschien voor even, maar ze maken zich geen zorgen. Ze zijn in het moment waarin ze geplaatst zijn en ze zijn prachtig. Ze zijn, in een misschien oneindige rij van momenten, waarin ze telkens gedragen worden. Ze zijn, ook als de vergankelijkheid toeslaat. Ze worden gedragen. Ze maken zich geen zorgen.

Vanavond stappen wij in de onzekerheid van het nieuwe jaar. Niets wat relevant is, weten we van het nieuwe jaar. Maar we weten dat we er zijn. We voelen ons tot nu toe misschien gedragen. We zien een wereld om ons heen, Gods mooie schepping. We genieten van de mensen om ons heen, die ons dragen, ook al zijn het er misschien minder dan we zouden willen.

Misschien is het ons gegeven om ons wat minder zorgen te maken voor de toekomst. Om het onszelf eens te gunnen ons gedragen te weten, ook als we het niet zo zeker weten.

Straks zingen we een slotlied wat niet iedereen gemakkelijk over de tong zal krijgen. In vrijzinnige kring is het in lichte mate verdacht. Het is alsof we ons verstand uit moeten

zetten. Alsof we alleen maar vooruit kunnen, met gesloten ogen, naar het onbekende land. Het is volstrekt contrair aan wat we graag doen: altijd de touwtjes in handen houden.

Ik wil u uitnodigen om dit lied eens wat minder zwaar te nemen. U open te stellen voor wat voor mij de essentie ervan is. Namelijk het vertrouwen. Het zeker weten dat het in de belangrijkste dingen in ons leven niet gaat om de dingen die we kunnen beïnvloeden. Om dat los te laten, als de vogelen in de hemel en de leliën op het veld. Om te vertrouwen dat we er mogen zijn.

Dat er ergens ver weg, een kracht is die ons draagt. Een werkelijkheid waarin het leven goed is, omdat God ons heeft gewild. Omdat God ons vasthoudt en ons sterkt, in alles wat ons in het leven overkomt. Niet omdat ons geen ellende meer zou overkomen, maar omdat we in die ellende nooit alleen zullen zijn.

*Houd je bezig met Gods nieuwe wereld en doe wat God van je vraagt. Dan zal God je al die andere dingen ook geven.*

*Maak je geen zorgen over morgen. Bewaar die zorgen maar voor morgen. Je hebt het al moeilijk genoeg met vandaag.*

Amen.

## **Stilte**

### **Muziek Jos, Richard en Jan Willem**

#### **Voorbeden en stil gebed, afgesloten met gezamenlijk gebeden ‘Onze Vader (oec. versie)’**

*Tijdens de voorbeden 367b*

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Eeuwige God,

We willen u danken, voor alles wat we in ons leven mochten ontvangen. De liefde van mensen om ons heen. De liefde van u, die alles draagt. Waar wij op een avond als deze vaak terugkijken op wie er niet meer zijn, prijzen wij u nu, voor het feit dat wij er nog zijn. Dat u ons draagt en ons sterken wil, door heel het leven heen.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

We bidden u vanavond om uw ontferming. U hebt de generaties voor ons willen dragen. Draag dan ook ons, als wij het niet altijd gemakkelijk hebben. Als eenzaamheid en verdriet op de loer liggen. Als het bestaan ons vervult met zorg en angst. Als er een geheim in ons leven is, dat zwaar op ons drukt.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Ontferm u over ons, als we ons zorgen maken over onze gezondheid. Als we onszelf dreigen kwijt te raken. Wilt u ons, o God, blijven vasthouden als wij onze medemensen niet meer herkennen.

Wees met ons en geef ons kracht als we de dood in de ogen moeten kijken. Als we treuren om het verlies van wie ons dierbaar waren.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

Blijf ons vasthouden, het nieuwe jaar in. Zegen ons en bevestig ons werk, zonder u kunnen we niet.

v. *Zo bidden wij tezamen*

a. *Heer, onze Heer, ontferm u over ons.*

In stilte bidden we. We spreken voor u uit, wat geen ander mens voor ons kan zeggen.

Onze Vader die in de hemel zijt,  
Uw naam worde geheiligd;  
Uw Koninkrijk kome;  
Uw wil geschiede op aarde zoals in de hemel.  
Geef ons heden ons dagelijks brood;  
En vergeef ons onze schulden,  
Zoals ook wij onze schuldenaars vergeven;  
En leid ons niet in verzoeking,  
Maar verlos ons van de boze.  
Want van U is het Koninkrijk  
En de kracht en de heerlijkheid  
In eeuwigheid.  
Amen.

## **Mededelingen**

**Collecten voor Diaconaal doel en voor gemeente  
Tijdens de collecte: Muziek Jos en Jan Willem**

*(Gemeente gaat staan)*

**Slotlied 913 Wat de toekomst brengen moge**

### **Uitzending en zegen**

Bevestigen wij dan ons geloof in een leven van liefde  
Aanvaarden wij onze verantwoordelijkheid voor onze geloofsgemeenschap,  
Haar taak in deze wereld, met haar noden.  
En gaan wij van hier naar ons huis en onze levensopdracht, het nieuwe jaar in  
Onder Gods zegen.

De Heer zegene en Hij behoede u.  
De Heer doe zijn aangezicht over u lichten en zij u genadig.  
De Heer verheffe zijn aangezicht over u en geve u vrede.



Amen

**Antwoordlied 978: 4**

**Orgelspel Improvisatie door Jos over De dag door uwen gunst ontvangen**